

Лимаренко Валерій Ігорович,
Інститут мистецтв
Київського університету імені Бориса Грінченка,
б-р І. Шамо, 18/2, м. Київ, 02154

ORCID iD 0000-0003-4691-1267

УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ЕД'ЮТЕЙНМЕНТУ ТА ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ

У статті досліджено питання застосування ед'ютейнменту та хмарних технологій, запропоновано умови їх використання у професійній мистецькій освіті на прикладі дисциплін напряму «Музичне мистецтво». Проаналізовано актуальні хмарні сервіси та запропоновано приклади їх інтеграції в освітній процес професійних мистецьких навчальних закладів.

Ключові слова: ед'ютейнмент, хмарні технології, професійна мистецька освіта.

Лимаренко В.И.

Условия использования эдьютейнмента и облачных технологий в профессиональном образовании в сфере культуры и искусства

В статье исследованы вопросы применения эдьютейнмента и облачных технологий, предложены условия их использования в профессиональном образовании в сфере культуры и искусства на примере дисциплин направления «Музыкальное искусство». Проанализированы актуальные облачные сервисы и предложены примеры их интеграции в образовательный процесс профессиональных учебных заведений сферы культуры и искусства.

Ключевые слова: эдьютейнмент, облачные технологии, профессиональное образование в сфере культуры и искусства.

Lymarenko V.I.

Terms of use of “edutainment” and “cloud technologies” in professional art education

Trends in technology lead to an increasing of their role in the development of humanity. Exactly “cloud technologies”, which are the basis for the technological development of the information society now, also they play the role of the leading tool of informatization of education, especially united with “edutainment”. During the development and implementation of software and network technologies in professional artistic education, the following issues remain unsolved: the provision of modern computer equipment and software, technical support for the stable work of information products, and the provision of selective authorized access for students to specific network resources. The methodology based on “cloud calculates” technology provides an opportunity to overcome these difficulties. And the last, but not at least, students may be attracted to the most promising areas of the development of modern information products. Actuality, practical significance, and insufficient development of these problems caused the choice of the topic of our research: “Terms of use of “edutainment” and “cloud technologies” in professional artistic education”.

The aim of the research is to determine the conditions of the use of “edutainment” and “cloud technologies” in the preparation of future teachers of musical art.

Methods of research: analysis of psychological and pedagogical literature in order to determine the state of development of the problem; synthesis, comparison, generalization for justifying the concepts of “edutainment” and “cloud technologies” and methods of their use in the educational process.

This article deals with issues of the use of edutainment technologies and “cloud technologies”. It is offered conditions of using edutainment and “cloud technologies” in post-nonclassical professional art education on the example of subject “Musical Art”. Actual “cloud” services are analyzed and examples of their integration to educational process of professional art establishments are proposed.

Key words: “edutainment”, “cloud technologies”, professional artistic education.

© Лимаренко В.И., 2018

Постановка проблеми.

Тенденції розвитку технологій зумовлюють зростання їх ролі у розвитку людства. Тому необхідно модернізувати інформаційно-освітнє та наукове середовище навчального закладу та привести його у відповідність до сучасного рівня розвитку науки, технологій і виробництва. Саме хмарні технології, які нині є підґрунтям технологічного розвитку інформаційного суспільства, і відіграють роль провідного інструменту інформатизації освіти, особливо за умови поєднання з ед'ютейнментом. У статті виокремлено два питання сучасного освітнього процесу — виклад навчального матеріалу й організація контролю знань студентів. У вирішенні вищезазначених проблем нам допоможуть хмарні технології.

Мета статті — визначити умови, можливості та перспективи використання ед'ютейнменту й хмарних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасні наукові дослідження орієнтовані на педагогічні підходи до вивчення віртуальних спільнот та відображені у працях таких науковців, як В. Биков, М. Жалдак, О. Жильцов, Н. Задорожна, В. Загороднюк, В. Кухаренко, І. Малицька, Н. Морзе (Україна), О. Андреев, Є. Патаракін, Є. Полат, А. Хуторський (Росія), С. Віркус (Велика Британія), Д. Боуден (США) та ін. Різні аспекти використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі розглядали у своїх роботах В. Биков, Р. Гуревич, Г. Кедрович, М. Жалдак, І. Захарова, М. Кадемія, О. Спірін, І. Роберт, Є. Полат, І. Трайнев та ін. Утім, питання впливу використання хмарних технологій у поєднанні з ед'ютейнментом на професійне зростання викладачів та підвищення якості знань студентів досліджено недостатньо.

Виклад основного матеріалу. Сучасне суспільство вимагає застосування нових педагогічних методів, які допоможуть доступно систематизувати та узагальнити отримані знання, закріпити уміння та навички. Саме таким методом став ед'ютейнмент, що означає «навчатися граючись». Звідси виникає логічне запитання: які компетентності ми повинні сформуувати у майбутнього вчителя музичного мистецтва для того, щоб він зумів якісно організувати освітній процес з використанням ед'ютейнменту та хмарних технологій?

Щоб відповісти на це запитання, зазначимо професійні компетентності, перераховані в освітніх програмах методологічного циклу: здатність до використання різноманітних педагогічних технологій та методів у галузі музичної освіти; уміння розробляти навчально-методичні комплекси, методичні посібники та матеріали відповідно до програми музичної дисципліни,

яку вони викладають, для усіх форм навчання; уміння проводити моніторинг, організувати науково-практичні лекції, семінари, майстер-класи. Крім того, майбутній учитель музичного мистецтва має бути готовим виконувати професійні функції, володіти базовими знаннями з педагогіки й психології вищої школи та вмінням їх реалізувати у навчальній і професійній діяльності, розуміти й дотримуватись основних завдань і принципів музичної педагогіки в практичній діяльності.

Особливого значення в контексті постнекласичної мистецької освіти набувають *інформаційні компетентності*: здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел, ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності.

Розглянемо умови використання ед'ютейнменту та хмарних технологій у постнекласичній професійній мистецькій освіті:

1) позитивне ставлення майбутніх учителів музики до використання ед'ютейнменту та хмарних технологій у професійній діяльності;

2) систематичне використання ед'ютейнменту та хмарних технологій як засобу професійної діяльності у віртуальному навчальному середовищі вищого мистецького навчального закладу в процесі педагогічної практики;

3) спрямованість освітнього процесу на формування професійних компетентностей у ході вивчення дисциплін методологічного циклу («Методика викладання музичних дисциплін у вищій школі», «Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки», «Стратегії розвитку науки»).

Пропонуємо розглянути кілька хмарних ресурсів, за допомогою яких викладачі можуть зробити процес навчання не лише змістовним, але й цікавим, а студенти, за умови їх використання, — навчатися весело, легко, без зайвого напруження та перевтоми.

При використанні хмарних обчислень програмне забезпечення надається користувачеві як інтернет-сервіс. Користувач має доступ до власних даних, але не може і не повинен керувати та піклуватися про інфраструктуру, операційну систему й програмне забезпечення, з яким працює. «Хмарою» метафорично називають Інтернет, який приховує всі технічні деталі. Згідно з документом IEEE, опублікованим у 2008 р., «хмарні обчислення — це парадигма, в рамках якої інформація постійно зберігається на серверах у мережі Інтернет і тимчасово кешується на клієнтській стороні, наприклад, на персональних комп'ютерах, ігрових консолях, ноутбуках, смартфонах тощо» [5].

Серед величезної кількості хмарних сховищ даних найбільш популярними є Google Drive, Dropbox, LearningApp. Зазначені хмарні сервіси можуть широко використовуватись викладачами

та студентами професійних мистецьких навчальних закладів під час аудиторної та позааудиторної роботи в процесі вивчення групових та індивідуальних дисциплін, таких як «Теорія музичної освіти», «Історія зарубіжної музики», «Читання хорових партитур» та ін.

Ще один популярний та зручний для використання у сучасному освітньому процесі хмарний сервіс — це соціальні мережі. Розглянемо позитивні аспекти використання соціальних мереж в освітньому процесі:

1) комфортне і звичне середовище; інтерфейс, засоби комунікації, організація та форми подання контенту знайомі та зрозумілі;

2) різноманітність форм взаємодії та комунікації забезпечує широкий діапазон можливостей включення у навчальну діяльність;

3) форуми, опитування, голосування, коментарі, підписки, відправка приватних повідомлень тощо забезпечують різноманітні форми спільної роботи;

4) значною перевагою використання соціальних мереж в освітньому процесі є інтерактивна доступність викладачів у процесі навчальної діяльності;

5) наявність такого обов'язкового елемента, як профіль користувача мережі дає змогу викладачеві краще відчувати особистість студента, розуміти його інтереси, розробляти цікаві для нього завдання і забезпечувати тим самим значно якісніший показник його компетентності;

6) можливість спільного планування і наповнення навчального контенту, власних електронних освітніх ресурсів, обміну не тільки навчальним матеріалом, а й просто цікавим, без обмежень статусом кількості чи віку користувачів;

7) можливість постійної взаємодії студентів і викладачів у мережі в зручний для них час забезпечує безперервність навчального процесу та вірогідність більш детальної організації роботи індивідуально з кожним із слухачів.

Яскравим прикладом використання соціальних мереж в освітньому процесі закладу вищої мистецької освіти є самостійна підготовка студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни «Стратегії розвитку науки» (перший освітній рівень (бакалаврський), другий рік навчання, два змістових модулі). Під час підготовки до лекційних, семінарських занять, модульних контрольних робіт студенти активно користуються соціальними мережами, обговорюючи певні питання та дискутуючи під час обговорення. Прикладом може слугувати дискусія з питання «Катарсис як мета мистецтва в теорії Аристотеля», що входить до лекції II «Музичне мистецтво в естетико-педагогічній думці Античності, Середньовіччя та доби Відродження і Просвітництва» змістового модуля I «Музичне мистецтво як галузь наукових знань. Історія педагогіки музичного мистецтва».

Ще одним хмарним сервісом-сховищем є Youtube (<http://www.youtube.com>) — соціальний сервіс, призначений для зберігання, перегляду і обговорення цифрових відеозаписів. Сервіс дає змогу всім своїм користувачам публікувати відеофайли, ділитися своїми мітками (тегами) відеозаписів. В Youtube-колекції можна виявити безліч історичних кадрів і навчальних відеозаписів. Використання мережевих відеосервісів — перспективний напрям у педагогічній практиці. Прикладом може слугувати використання колекції матеріалів Youtube для пояснення матеріалів лекцій, практичних занять, семінарів, адже відео значно полегшує розуміння навчального матеріалу. Особлива цінність таких наочних засобів навчання полягає в тому, що вони дають змогу візуалізувати цілу низку абстрактних понять і процесів, виробничих технологій та операцій. За таких умов знижується необхідність використання складного в налаштуванні, громіздкого, дорогого, а іноді навіть небезпечного обладнання [1].

До того ж найкраще засвоюється те, що сприймається відразу кількома органами чуття. Завдяки цій особливості відеозасоби навчання забезпечують:

— демонстративність (надають можливість на лекціях продемонструвати процес або явище в динаміці, вивчити нові види техніки і технології тощо);

— фрагментарність (надають можливість дозволано викладати навчальний матеріал, залежно від швидкості сприйняття матеріалу студентами);

— методичну інваріантність (відео можна використовувати на розсуд викладача на різних етапах занять, зважаючи на різні методичні цілі);

— лаконічність (можливість надання більшої кількості інформації за короткий час, що суттєво економить час і є ефективним);

— евристичність (зрозуміле подання нового матеріалу, доступність для свідомого засвоєння студентом нових знань);

— самостійність (відеофайли є наочним засобом і самостійним джерелом навчальної інформації).

Youtube — це простий і зручний спосіб розміщення відеофайлів для загального користування. Зручною є можливість завантаження всього файлу для перегляду, використовуючи Flash-технології, а також перегляду відеокліпів у режимі реального часу. На сайті представлено величезну кількість різної відеоінформації: професійно зняті фільми й кліпи, аматорські відеозаписи, фрагменти з різних конференцій і семінарів, навчальні відеокурси тощо. Вказаний сервіс значно спрощує та урізноманітнює процес проведення лекційних та практичних занять з дисциплін «Історія зарубіжної музики», «Історія української музики» та ін.

З цієї точки зору зручно використовувати в освітньому процесі такий інтернет-ресурс, як блог — інтернет-журнал подій,

інтернет-щоденник, у який регулярно додаються записи, що містять текст, зображення або мультимедіа [2]; веб-сайт, основний зміст якого — записи (текст, зображення, посилання, мультимедіа), що додаються регулярно й мають назву «пости» [3]. Блог надає можливість створення нового навчального середовища, використання мультимедіа, розширення його дидактичних можливостей, що робить процес вивчення будь-якої дисципліни у професійному мистецькому навчальному закладі значно оперативнішим.

У *табл. 1* розглянуто можливі способи використання блогів викладачами та студентами.

Нині ед'ютейнмент та хмарні технології є найпрогресивнішими засобами формування не тільки освітнього, але й розвивального та інтелектуального потенціалу особистості (див. *табл. 2*). У процесі навчання основні завдання курсу значно розширюються та доповнюються, що зумовлено необхідністю виявлення та розвитку в учнів логічних здібностей, підготовки їх до участі в інтелектуальних змаганнях та наукових дискусіях, формування у них стійкого інтересу до інформатики і пов'язаної з нею професійної діяльності.

Найбільш поширеним засобом унаочнення навчального матеріалу сьогодні є використання на заняттях презентацій, створених, зокрема, за допомогою хмарних сервісів. Наприклад, в режимі он-лайн можна створити презентації

для навчальної дисципліни «Історія української музики» (перший освітній рівень (бакалаврський), третій рік навчання, змістовий модуль I) на тему «Витоки українського музичного мистецтва: народне музичне мистецтво». Ще одним прикладом застосування хмарних технологій у процесі вивчення даної теми є прослуховування аудіо- та перегляд відеоматеріалів з використанням інтернет-джерел Youtube, Google Drive. Також у процесі вивчення даної теми викладач може запропонувати студентам створити рольову гру «Календарно-обрядові пісні».

Одне з головних завдань викладача — систематизувати накопичений ним дидактичний матеріал. Зробити це йому допоможе електронний навчально-методичний комплекс.

Електронний навчально-методичний комплекс (ЕНМК) — засіб реалізації комп'ютерних технологій навчання за будь-якою формою (очною, заочною, екстернатною, дистанційною), спрямований на активізацію самостійної роботи студентів з вивчення дисципліни, підвищення якості навчання, об'єктивності процесу контролю та оцінки знань студентів. ЕНМК відображає сукупність дидактичних, методичних заходів та дій, специфіку викладання окремої дисципліни, що реалізуються сучасними комп'ютерними технологіями навчання, орієнтованими на досягнення поставлених дидактичних завдань в освітньому процесі.

Таблиця 1

ВИКОРИСТАННЯ БЛОГІВ ВИКЛАДАЧАМИ ТА СТУДЕНТАМИ

Викладач	Студент
Оголошення	Виконані роботи
Відеолекції	Дослідження
Розклад	Обговорення, дискусії
Опитування	Творчі роботи
Список посилань	Звіт
Файли для завантаження	Щоденник навчання
Консультації	Постійне інформування

Таблиця 2

УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ЕД'ЮТЕЙНМЕНТУ ТА ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

№ п/п	Назва групи дисциплін	Назва дисциплін	Умови застосування
1	Музично-теоретичні дисципліни	Сольфеджіо; Гармонія; Поліфонія	У процесі вивчення дисциплін з метою кращого засвоєння знань, а також для запобігання розумовому та психологічному перевантаженню рекомендовано використовувати технології протоед'ютейнменту (сюжетно-рольові, дидактичні, ділові ігри), а також хмарні технології (аудіо- та відеоматеріали, презентації)
2	Дисципліни з історії музики	Історія української музики; Історія зарубіжної музики	
3	Дисципліни з методологічної підготовки	Теорія музичної освіти; Стратегія розвитку науки; Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства і музичної педагогіки	

Метою створення та запровадження ЕНМК є вироблення у студентів інформатичних навичок в інформаційному суспільстві, формування у них творчого мислення, гнучкості та вміння адаптуватися, самостійно шукати й опрацьовувати інформацію. Результатом впровадження ЕНМК є розвиток у студентів внутрішніх мотивів та умінь здобувати й оновлювати знання, збагачувати досвід інноваційними технологіями, використовувати комп'ютерну техніку для пошуку та використання інформації, оволодіння навичками самостійної роботи в процесі вивчення дисциплін [4]. Одним з прикладів використання ЕНМК є мультимедійні посібники: «Хрестоматія з гармонічного аналізу» на матеріалі репертуару із специнструмента (фортепіано) та вокалу; «Збірка диктантів з сольфеджіо» на матеріалі українського фольклору та музики українських композиторів викладачів кафедри теорії і методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка. Ці збірки активно використовуються під час проведення лекційних занять з гармонії та сольфеджіо у процесі підготовки студентів напрямку «Музичне мистецтво».

Проаналізувавши результати та можливості впровадження ед'ютейнменту та хмарних технологій, ми визначили низку переваг та недоліків використання їх у навчальному процесі. Переваги: безперервність та доступність навчання; інтерактивне онлайн-спілкування; відсутність необхідності у дорогому обладнанні. Недоліки: залежність від постійного інтернет-з'єднання та його швидкості; ненадійність додатків.

Висновки. Використання хмарних технологій та ед'ютейнменту в навчанні дало змогу зробити наступний еволюційний крок до надання навчальному процесу більшої гнучкості, відкритості та мобільності. Завдяки хмарним засобам збільшено частку групових та активних форм навчальної діяльності студентів, інтенсифіковано їх самостійність у здобутті знань та навичок, технологічно інтегровано аудиторну та позааудиторну роботу з використанням комбінованого навчання. У час стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та активного впровадження їх у всі сфери життєдіяльності людини ми повинні скористатися надзвичайним потенціалом, що пропонують нам новітні технології, гарантуючи підвищення якості навчання у закладі вищої мистецької освіти зокрема.

ДЖЕРЕЛА

1. Биков В.Ю. Хмарні технології, ІКТ-аутсорсинг і нові функції ІКТ підрозділів освітніх і наукових установ / В.Ю. Биков // Інформаційні технології в освіті. — 2011. — № 10. — С. 8–23.
2. Блог. Використання блогів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://blog.i.ua/>
3. Гуревич Р.С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навч. посіб. / Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія, Л.С. Шевченко ; за ред. Р.С. Гуревича. — Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. — 348 с.; С. 80.
4. Положення про електронний навчально-методичний комплекс з дисципліни [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.tneu.edu.ua/study/bologna-process/the-provisions-of-enmkd/1320-polozhennya-pro-elektronniy-navchalno-metodichniy-kompleks-z-disciplni.html>
5. Хмарні обчислення [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zippo.net.ua/index.php?page_id=620

REFERENCES

1. Bykov, V. Yu. (2011). Khmarni tekhnolohii, IKT-outsorcing i novi funksii IKT pidrozdiliv osvitnikh i naukovykh ustanov [Cloud Technologies, ICT outsourcing and New Functions of ICT Units of Educational and Scientific Institutions]. *Information Technologies in Education*, 10, 8–23 (in Ukrainian).
2. Bloh [Blog]. [Electronic resource] (in Ukrainian). <http://blog.i.ua>
3. Hurevych, R. S. (2012). Informatsiini tekhnolohii navchannia: innovatsiinyi pidkhd: navch. pos. [Information Technology Learning: An Innovative Approach]. Vinnytsia: LLC "Planer" Ltd., i 348 p., p. 80 (in Ukrainian).
4. Polozhennia pro elektronnyi navchalno-metodychnyi kompleks z distsypliny [Regulations on the Electronic Educational-methodical Complex on Discipline]. [Electronic resource] in Ukrainian). <http://www.tneu.edu.ua/study/bologna-process/the-provisions-of-enmkd/1320-polozhennya-pro-elektronniy-navchalno-metodichniy-kompleks-z-disciplni.html>
5. Khmarni obchyslennia. [Cloud Computing]. [Electronic resource] (in Ukrainian). http://zippo.net.ua/index.php?page_id=620